

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2023-11-06
Besvaras senast
2023-11-15 kl. 12.00

Till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:215 Bortförda barn och orosanmälningar

Socialtjänsten i Sverige mottar över 330 000 orosanmälningar om barn per år, enligt Socialstyrelsens kartläggning från 2018. Enligt SKR växer den siffran, dessutom ganska kraftigt, varje år.

Lagen säger att socialtjänsten inom 14 dagar ska göra en förhandsbedömning om den ska inleda en utredning eller inte utifrån anmälan. Alla anmälningar leder inte till utredning. Det kan till exempel bero på att det som står i anmälan redan är känt och utreds av socialtjänsten, att det som står i anmälan inte hamnar inom socialtjänstens område eller en rad andra orsaker. Socialtjänsten gör alltså bedömningen om huruvida en utredning ska inledas eller inte. Enligt Socialstyrelsens kartläggning inleds utredning vid ungefär fyra av tio anmälningar. Tyvärr är de data som finns kring både detta – hur många anmälningar som mottagits och hur många barn det gäller – inte heltäckande eller tillförlitlig eftersom de inte är standardiserade och inte insamlas regelbundet på nationell nivå. Det är alltså okänt exakt hur många barn det görs anmälningar om och hur många av dessa barn som utreds eller får insatser för den delen.

Om en anmälan inte leder till en utredning och barnet inte har varit aktuell hos socialtjänsten sedan tidigare finns barnet inte i socialtjänstens register och ska inte registreras där enligt lagen, utifrån hänsyn till barnets och föräldrarnas rätt till privatliv. Men för att tidigare anmälningar inte helt ska försvinna säger lagen att dessa ändå ska sparas och tas hänsyn till vid bedömningen om en ny anmälan inkommer. Av hänsyn till integriteten hos både barnet och föräldrarna säger lagen att dessa anmälningar inte ska vara sökbara i ett register. Det innebär att socialtjänsten inte har rätt att spara dessa anmälningar digitalt och söka fram dem när en ny anmälan kommer utan behöver förvara dem i pärmar som man ska leta i men inte kunna söka i avseende namn eller personnummer.

Kommunerna, SKR och Socialstyrelsen har i många år påtalat att denna lagstiftning är motsägelsefull, svårtillämpad och dessutom riskerar att sätta föräldrarnas integritet framför barnets rätt till skydd och stöd. Barn riskerar helt enkelt att inte få den hjälp de har rätt till på grund av att tidigare anmälningar kanske inte hittas.

År 2018 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag på lagändring för att komma till rätta med bristen. Sedan 2021 finns ett

färdigremitterat författningsförslag om att göra anmälningar som gäller barn sökbara.

Hundratals barn och unga utsätts för, riskerar eller hotas med, hedersrelaterade bortföranden. Mörkertalet är stort. Många barn är strandsatta i föräldrars eller släktingars hemländer och saknar möjlighet att söka stöd och hjälp. Det handlar om barn och unga som förs utomlands i syfte att till exempel giftas bort, könsstympas eller utsätts för omvändelseförsök. Varje barn som förs bort är ett misslyckande för Sverige.

I många fall rör det sig om barn vars situation varit känd för socialtjänst, omsorg, vård och/eller skola. I fall där orosanmälningar inte leder till utredning hamnar anmälan alltså i ovan nämnda fysiska pärmar. Så när en instans anmäler oro för till exempel en flicka men det inte leder till utredning och när sedan en annan instans anmäler oro för samma flicka – och om det hamnar hos en annan socialsekreterare – är risken påtaglig att den tidigare anmälan inte tas i beaktande. Samma sak kan upprepa sig vid den tredje, fjärde och femte anmälan om en och samma flicka.

Varje anmälan kan alltså bedömas som inte tillräcklig för att en utredning ska inledas, men det är naturligtvis viktigt för flickan i fråga att socialtjänsten har möjlighet att se helheten – inklusive i fråga om hur många anmälningar som gjorts från olika instanser – och därmed ta den samlade oron för en flicka i beaktande i sitt beslut om huruvida en utredning ska inledas eller ej.

Dagens lagstiftning har kritiserats och är inte till gagn för barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, och inte för några andra barn heller för den delen.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet Camilla Waltersson Grönvall:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att göra anmälningar som gäller barn sökbara?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck